

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

Hallitusohjelman kuntavaikutukset

Taloustorstai

13.6.2019

Timo Reina
@TimoReina

Yleisiä huomioita

- Strategisesta ohjelmasta palattu ilmiöpohjaisuuden kautta varsin runsassanaiseen hallitusohjelmaan, jossa paljon hyviä tavoitteita
- Kirjaukset ja eurot eivät kulje käsi kädessä – esim. kuntatalouden osalta tekstit lupaavia, mutta kustannusvaikutukset kysymysmerkkejä
- Selvitettäviä asioita on runsaasti, komiteatyöskentely tekee paluun
- Talous- ja työllisyyslinjausten uskottavuus ratkaisevaa
- Ohjelman toimeenpano ratkaisee paljon:
 - JTS- ja budjettiprosessit, 2020 budjettiriihi / työllisyystavoitteen toteuma
 - Puolivälitarkastelu
 - Ministerit ja strategiset ministeriryhmät
- Kolmikantaisen valmistelun rooli on suuri etenkin työllisyysasioissa – hallituksella ei näyttäisi olevan veto-oikeutta

Paljon hyvää...

- Lakisääteiset eurot palautuvat
 - kilpailukyky sopimuksen ja määräaikaisten indeksijäädytysten päättyessä kunnille palautuu noin miljardi euroa
 - uudet tehtävät ja veroperustemuutokset on luvattu kompensoida täysimääräisesti kuntien valtionosuuksia korottamalla tai poistamalla muita tehtäviä tai velvoitteita
- Työllisyyspalvelut ja kotouttaminen
 - työllisyyspalveluiden järjestäminen ja toteuttaminen voidaan sopimuksella antaa yhden tai useamman kunnan tehtäväksi kuntien kanssa tehtyjen sopimusten pohjalta
 - Kuntien ja kolmannen sektorin roolia kotouttamisessa vahvistetaan
- Liikenneinfran rahoitus
 - yleiseen tieverkkoon tulee vuosittainen 300 miljoonan euron tasokorotus, suurten investointien rahoitus?
- Maapolitiikka ja MAL-sopimukset
 - Kuntien kaavoitusmonopoli säilyy MRL-uudistuksessa
 - MAL-sopimuksia laajennetaan uusille seuduille ja kesto pitenee

... ja paljon uusia tehtäviä...

- oppivelvollisuuden pidennys
- perusterveydenhuollon hoitotakuu: hoitoon viikossa
- tuhat uutta lääkäriä
- vanhusten hoivan hoitajamitoitus
- maksuton ehkäisy
- subjektiivinen päivähoito
- päiväkotiryhmien pienentäminen

...mutta mihin hintaan?

- Valtiolla ei ole tarkkaa hintalappua uusille tehtäville
- Kustannuksia tulee erityisesti
 - sosiaali- ja terveyspalveluiden uudet tehtävät: esim. vanhusten hoivan hoitajamitoitus (200 milj.) , hoitotakuun kiristäminen (100 milj.) ja tuhat uutta lääkäriä
 - osaamiseen ja sivistykseen liittyvät tehtävät: esim. oppivelvollisuusiän nostaminen (183 milj.), lukiokoulutuksen yksikköhinnan nostaminen (18milj.) ja subjektiivinen varhaiskasvatus (17 milj.)
- Osassa tehtävistä kustannukset riippuvat toteutustavasta
- Tässä vaiheessa näyttää, että kuntien menot kasvavat pelkästään uusien HO-satsausten myötä noin 650–700 miljoonaa ja muut kasvupaineet päälle
- Kuntaliiton ensitietojen perusteella vajausta hallitusohjelman kustannusarvioihin verrattuna on noin 250 miljoonaa euroa.

Hallitusohjelman keskeisten kuntapäätösten kustannusarvioita

Toimenpiteen kustannusvaikutukset, milj. euroa	Antti Rinteen hallitusohjelma	Kuntaliitto alustavat arviot	Erotus	Lisähuomioita
Sosiaali- ja terveysterveyst, yhteensä 270 milj. euroa				
Sitova hoivamitoitus 0,7:ään ympäri vuorokautisen hoivan yksikössä	70	200	-130	Haarukka 200-250 milj. euroa.
Peruspalveluiden saatavuus (hoitotakuun kiristäminen)	50	100	-50	Henkilöstön saatavuus saattaa aiheuttaa lisäkustannuksia
Kotihoidon ja omaishoidon resurssointi	45			Hallitusohjelmassa ei avata tätä linjausta.
Asiakasmaksulain uudistaminen	45			
Osaaminen ja sivistys, yhteensä 201,5 milj. euroa				
Oppivelvollisuuden pidennys 18-ikävuoteen ja maksuton toinen aste	107	183	-76	Kustannukset riippuvat toteutusmallista
Lukiokoulutuksen yksikköhinnan vahvistaminen	18			
Oppilas- ja opiskelijahuollon vahvistaminen, sitova mitoitus toisen asteen opiskelijahuollon palveluihin	29			Kustannukset riippuvat toteutustavasta
Subjektiiivinen varhaiskasvatusoikeus	17	Suuruusluokka oikea		
Ryhmäkokojen pienentäminen varhaiskasvatuksessa	16	Suuruusluokka oikea		
Harrastusmahdollisuus koululaisille	14,5			Tilastoja harrastustoiminnan rahoituksesta ei ole
Vahvistetaan suomi/ruotsi toisena kielenä (S2) -opetusta varhaiskasvatuksessa velvoittavaksi				Lapsimäärä vähäinen
YHTEENSÄ	470		-256	

Osa uusista menolisäyksistä kohdistuu kuntiin. Sen lisäksi edessä normaalit kehysvelvoitteet ja ikäsidonnaisista menoista aiheutuva ”tasapainottamismiljardi”

1. Kehyspäättös +989 milj. euroa

+1
mrd. €

Kilpailukyky sopimuksen ja määrä-aikaisten indeksijäädytysten päättyminen vuoteen 2019, valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus ja verotulomenetysten kompensaatiot.

2. Tasapainottamismiljardi

+1
mrd. €

Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta pysyy painelaskelman mukaan 1,2–1,7 mrd. euroa negatiivisena koko kehyskauden 2020–2023.

Tarvitaan tasapainottamistoimia sekä valtiolta että kunnilta, niin menojen hillinnän kuin tulopohjan vahvistamisen osalta.

3. Kuntien tehtäviä ja velvoitteita lisätään ja laajennetaan

+0,7
mrd. €

- Seitsemässä päivässä lääkäriin
- Tuhat uutta lääkäriä
- Vanhusten hoivan hoitajamitoitukseksi 0,7
- Oppivelvollisuuden pidennys 18 ikävuoteen + maksuttomuus
- Lastensuojelun vähimmäishenkilöstömitoitus
- Sitova mitoitus toisen asteen opiskelijahuoltoon
- Maksuton ehkäisy alle 25-vuotiaille
- Täysipäiväinen kokoaikainen subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus
- Pienennetään yli 3-vuotiaiden ryhmäkokoja (1/7)

Hallitusohjelma julkaistiin 3.6.2019

Hallitusohjelman verolinjauksia

Kiinteistöverotus

- Kiinteistöverouudistuksen valmistelu jatkuu
- Alennetaan merituulivoimaloiden kiinteistöverotusta
- Vapautetaan luonnonsuojelulain nojalla suojellut alueet kiinteistöverosta
- Kiinteistöverotusta ei laajenneta maa- ja metsätalousmaahan

Kaivosverotus

- Siirretään kaivokset sähköveroluokkaan I ja poistetaan ne energiaveroleikkurin piiristä
- Selvitetään mahdollisuutta ottaa käyttöön erillinen kaivosvero

Energiaverotus

- Siirretään sähköveron veroluokkaan II kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavat lämpöpumput ja konesalit (datakeskus)
- Alennetaan verotukea yhdistetyssä sähkön- ja lämmöntuotannossa (CHP-laitos)

Veroperustemuutokset

- Kuntatalouteen vaikuttavat veroperustemuutokset kompensoidaan nettomääräisesti

Maakuntaverotus

- Mahdollisen maakuntaveron käyttöönotolla ei ole tarkoitus nostaa verotuksen tasoa.

Muita hallitusohjelman kuntalinjauksia

- Laaditaan kuntien tilanteesta kokonaisvaltainen tuoreimpiin tietoihin pohjautuva arviointi syksyllä 2019.
- Valtionosuusjärjestelmää tulee tarvittaessa kehittää niin, että se ottaa huomioon paremmin alueiden tarpeet ja erityispiirteet.
- Tuetaan kuntien yhteistoimintaa elinvoiman turvaamiseksi ja palveluiden järjestämiseksi.
- Kannustetaan kuntarakenteen vapaaehtoiseen tiivistämiseen taloudellisia esteitä poistamalla.
- Valmistellaan kunnallisen ja yksityisen sektorin eläkejärjestelmän yhdistäminen

Kiitos!

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

Onnistuva Suomi tehdään lähellä

kuntaliitto.fi

PL 200, 00101 Helsinki
Kuntatalo, Toinen linja 14
00530 Helsinki

